Poštarina plaćena u gotovom

VJESNIK ĐAKOVAČKE BISKUPIJE

God. IX. Đakovo, veljača 1956. Broj 2

O VJERI

Zajednička pouka biskupa Jugoslavije za korizmu 1956. god.

„Bez vjere nije moguće ugoditi Bogu"
(Hebr 11, 6).

Prvi dio

I

1. Prvo pitanje, što ga Crkva upravlja na krštenika, kad ga donesu na krštenje glasi:

„Što tražiš od Crkve Božje?"

Na to odgovara krštenik po svome kumu, ili ako je odrastao, on sam osobno: „*Vjeru*".

Zatim se nastavlja razgovor između krstitelja i krštenika: „A što ti daje vjera?" — „Život vječni".

2. Iz ovih riječi možemo jasno razabrati, što znači kršćaninu vjera. Ona je doista, kako uči Tridentinski Sabor, „početak čovječjeg spasa, i temelj te korijen svakog opravdanja" (Denzinger-Banwart, 801).

3. A što znači vjerovati?

Na to pitanje odgovara katekizam: vjerovati znači, držati za istinu sve što je Bog objavio i što nam katolička Crkva — kao od Boga objavljeno — predlaže da vjerujemo (cf Can. 1323, Denz.-Banw. 1792).

4. „Bog je od početka mnogo puta i različitim načinima govorio ocima preko proroka ... a kad je došla punina vremena progovorio je po Sinu" (Hebr 1, 1).

Naša vjera nije dakle utemeljena u ljudskim riječima, nego u Božjoj objavi.

Krist je Gospodin potvrdio istinitost svojih riječi velikim čudesima, proročanstvima i nedostiživom svetosti života.

Kad vjerujemo, možemo reći sa sv. Pavlom: „Scio cui credidi, — znam, kome sam vjerovao" (2 Tim 1, 12).

Čin vjere

5. Kod čina vjere djeluju najplemenitije snage čovječanske duše:

razum upoznaje činjenicu, da je Bog govorio; upoznaje istine, što ih je Bog objavio; ali budući da među ovim istinama imade i takvih, koje nadilaze ljudsko shvaćanje, a to su vjerske tajne, to mora volja pokoriti razum, da primi i ove tajne, kao i sve ostale objavljene istine, radi toga što uviđa, da je Bog neizmjerna Istina, koji ne može nikoga prevariti ni prevaren biti (cf 2 Cor 10, 5; Denz-Banw. 1789).

Dakle, u činu vjere sudjeluju i razum i slobodna volja. Bez čina volje, nema čina vjere.

Vjerovati ili ne vjerovati, kaže stoga sv. Augustin, ovisi o volji (D. B., 1875; S. Off., 12. sept 1776, Fontes IV, 110; Leo XIII, „*Immortale*", Fontes III, 245; Can. 1351).

6. Ali ovdje moramo izričito spomenuti, da u činu vjere sudjeluje i milost, koja rasvjetljuje razum te potiče volju, da primi vjerske istine; a ta milost jest vrhunaravni *dar Božji:* radi toga piše sv. Pavao: „Milošću ste spašeni po vjeri, i to nije od vas, dar je Božji" (Eph 2, 8).

Kad u činu vjere ne bi djelovala volja, ovaj čin ne bi bio zaslužan. Tako n. pr. nije zaslužno, ako priznajem, da su dva i dva četiri, ili ako osjećam, da me sunce grije ... ovdje nema suradnje slobodne volje, i stoga nema zasluge.

Isto tako, kada u činu vjere ne bi sudjelovala milost, čin vjere ne bi bio vrhunaravan.

7. Iz rečenog je jasno: vjera nije tek neki „pobožni osjećaj", kao što su mislili pred pedeset godina modernisti (a i danas neki tako misle); nego vjera je visoki duhovni čin, u kojem sudjeluju najuzvišenije sposobnosti čovjeka, naime razum i volja s Božjom milošću.

Nevjera farizeja

8. Ovdje će netko pitati: ako je Krist Gospodin za vrijeme svog zemaljskog života činio tolika čudesa, kako to, da na pr. farizeji nijesu vjerovali?

Na to pitanje odgovara sam Krist Gospodin: „Svijetlo je došlo na svijet, ali su ljudi *uzljubili više tamu nego li svjetlost*, jer su im djela bila zla" (Jo 3, 19).

9. Ove nam Kristove riječi najbolje tumače nevjeru farizeja. Oni nijesu htjeli vjerovati, premda su vidjeli Kristova djela. I baš na ta djela poziva se Krist, kad kaže: „Ako ne činim djela Oca svoga, ne vjerujte mi! Ako li ih činim, i ako meni ne ćete vjerovati, djelima vjerujte, da upoznate i da se uvjerite, da je Otac u meni i ja u Ocu" (Jo 10, 38) ... A što na to farizeji? — Nastojali su da Krista uhvate!

Odakle Kristova nauka?

10. Svoju je nauku Krist Gospodin donio s neba. To on izričito tvrdi, kad veli: „Moja nauka nije moja, nego Onoga, koji me je poslao" (Jo 7, 16).

A tu istu misao opetuje na Posljednjoj večeri na rastanku s učenicima, kad im kaže: „Riječ, koju čujete, nije moja, nego Oca, koji me je poslao" (Jo 14, 24).

11. Istine, koje je Krist Gospodin donio s neba, povjerio je On svojoj *Crkvi*, da ih pod vodstvom Duha Svetoga vjerno čuva i nepogrešivo tumači svim narodima; u rukama Crkve nalazi se dakle riznica vjerskih istina, takozvani *depositum fidei* (Can. 1322).

Crkva učiteljica vjere

12. Svojoj je Crkvi Krist predao učiteljsku službu, kad je rekao Apostolima: „Kao što je mene poslao Otac, tako i ja šaljem vas; idite dakle, i naučavajte sve narode; krsteći ih u ime Oca, i Sina, i Duha Svetoga: učeći ih, da drže sve što sam vam zapovjedio. I evo, ja sam s vama u sve dane do svršetka svijeta" (Matth 28, 20).

A kod sv. Marka čitamo: „Propovijedajte Evanđelje svakomu stvorenju; koji uzvjeruje i pokrsti se, spasit će se; a koji ne uzvjeruje, osudit će se" (Marc 16, 16).

Crkvi je dakle Krist predao ono poslanstvo, što ga je imao sam od nebeskog Oca.

13. Svoju učiteljsku vlast i učiteljski zadatak Crkva je uvijek vjerno vršila. Odmah u apostolsko doba vidimo, da je glas Kristovih vjerovjesnika stigao do granica tada poznatog svijeta.

Već Apostol Pavao navodi u toj vezi riječi Psalmistove: „Po svoj zemlji izašao je glas njihov i do granica zemlje riječi njihove" (Rom 10, 18).

Fides ex auditu - vjera je od slušanja

14. Sredstvo za širenje vjere jest propovijedanje; stoga kaže sv. Pavao: „Vjera je od propovijedanja" (Rom 10, 17).

A da može netko propovijedati, mora biti poslan od Crkve, jer „kako će propovijedati, ako ne budu poslani", pita sv. Pavao (Rom 10, 15).

15. Slušanje riječi Božje je dakle najredovitiji put, da dođemo do vjere, odnosno da se utvrdimo u vjeri.

A riječ Božju čujemo obično najprije od roditelja, zatim kod kršćanskog nauka i kod propovijedi.

Radi toga nam je sveta dužnost svake nedjelje i blagdana slušati blagovijest o Kristu.

Ako rado slušamo riječi Božje, znači da smo od Boga: „Tko je od Boga, riječi Božje sluša" (Jo 8, 47).

16. Slušati Kristove vjerovjesnike, znači slušati samoga Krista: „Tko vas sluša, mene sluša; i tko vas prezire, mene prezire. A tko mene prezire, prezire Onoga, koji me je poslao" (Luc 10, 16).

Dakako, ovo slušanje ne smije biti samo tjelesno, t. j. da slušamo samo ušima; nego riječ Božju moramo slušati i srcem.

Stoga valja prije propovijedi moliti Boga, neka otvori naše srce, da pazimo na riječ vjerovjesnika (cf Act 16, 14).

17. Riječ vjere ulazi naime najlakše u plemenito srce. Takvo je srce kao ona dobra zemlja, koja prima sjeme i donosi puno roda.

Takvi moraju biti kršćani, kad slušaju riječ Božju; moraju nastojati, da riječ, što su je čuli, čuvaju „u dobrom i najboljem srcu i da ustrajno donose rod" (cf Luc 8, 15).

Ako srce slušatelja nije plemenito, ne će puno koristiti niti propovijed najsjajnijeg govornika; kao što ni najbolje izabrano sjeme ne koristi puno, ako padne u neplodnu njivu.

18. O Kristu Gospodinu morali su priznati čak i sluge, koje su farizeji bili poslali da Ga uhvate: „Nikada nije čovjek tako govorio, kao ovaj čovjek" (Jo 7, 46) ... Zar mislite, da su se farizeji obratili? — Ne, nego su kazali slugama: „Zar ste i vi zavedeni?"

Srce farizeja bilo je odviše pokvareno, da bi mogli primiti Kristove riječi. Zato im Go-

spodin kaže: „Vi ne slušate, jer nijeste od Boga“ (Jo 8, 47).

II

Što moramo vjerovati?

19. Vjerovati moramo sve, što je Bog objavio i što nam katolička Crkva predlaže vjerovati.

20. Što je Bog objavio, to je sadržano u Svetom Pismu i u usmenoj predaji.

Radi toga je vjerniku potrebno, da uvijek što bolje upoznaje Sveto Pismo, koje su sveti pisci napisali po nadahnuću Duha Svetoga, a i sadržaj usmene predaje, koja je isto tako predmet Božje objave.

21. Dakako, ne možemo tražiti od običnog vjernika, da poznaje objavljene istine u onoj mjeri, kao kakav crkveni učitelj.

Ali svaki je vjernik dužan poznavati istine, koje ispovijedamo u Apostolskom vjerovanju, poznavati deset Božjih zapovijedi, Očenaš, Zdravo Mariju, pokajanje, te glavne nauke o sakramentima, naročito o onim sakramentima, koje misle primiti.

To je onaj najmanji dio vjerskog znanja, koji moramo tražiti od svakog vjernika.

22. Već sama savjest potiče svakog vjernika, da barem navedene istine uvijek sve bolje proučava; a to će postići, ako marljivo sluša propovijed, ako čita nabožne knjige, a naročito, ako marljivo opetuje katekizam.

23. A roditelji su dužni, da ovo znanje predaju svojoj djeci: roditelji moraju biti prvi vjeroučitelji: djecu, što ih drže u naručju, primili su od Boga, za Boga ih moraju odgojiti!

O toj dužnosti roditelja govori Crkveni Zakonik na više mjesta: tako veli Kan. 1113: „Roditelji su najstrože dužni brinuti se, prema svojim silama, za vjerski i moralni odgoj djece, kao i za njihovo vremenito dobro“. „Roditelji se moraju pobrinuti, da novorođena djeca budu što prije krštena“ (Can. 770); a ta dužnost prelazi i na sve one, koji su mjesto roditelja, osobito na kumove, koji su izričito pozvani brinuti se za vjerski odgoj krštenika i krizmenika.

24. Misao Crkvenog Zakonika naglašuje Sv. Otac Pijo XI., kad piše, po „prirodnom i Božjem zakonu pravo i dužnost odgoja potomstva spada u prvom redu na one, koji su rađanjem započeli prirodno djelo, to jest na roditelje“ (*„Casti conubii“*).

Crkva — naša neposredna učiteljica

25. Dužni smo vjerovati sve ono, što nas uči Crkva; osobito ako Crkva naglašava, da je neka istina doista objavljena, kao što je n. pr. sadašnji Sv. Otac nedavno proglasio vjersku istinu, da je Bl. Dj. Marija uzeta i tijelom na nebo.

Dužni smo vjerovati i sve ono, što je s takvom naukom usko spojeno, ili što nam Crkva izričito nalaže, da moramo primiti kao istinu.

26. Nijesmo pak dužni vjerovati u različita pobožna pripovijedanja, o kojima Crkva nije izrekla svojega suda. A upravo se moramo čuvati nekojih neprovjerenih pripovijetki, koje su plod mašte, bolesnih živaca ili nepoznavanja bogoslovskih nauka.

Isto tako se moramo čuvati onih vijesti, koje idu za senzacijama: trijezan će vjernik, kad što takva čuje, mirno čekati, da mjerodavna crkvena vlast izrekne svoj sud, i prema tome će se ravnati.

27. Čuvati se treba i izvjesnih „Lanaca sv. Antuna“, spisa o „Snu Marijinom“ i sličnih praznovjerica, koje vam ljudi često šalju u anonimnim pismima ili praznovjernim brošurama.

Također se čuvajte i onih brošura, koje pišu, da je blizu dolazak Gospodnji ili sudnji dan; za taj dan ne znaju ni anđeli na nebu, a kamo li jeftine brošure! (cf Matth 24, 36).

Drugi dio

Vlastitosti našeg vjerovanja

28. Naša vjera mora biti najprije općenita; to jest moramo pobožno prihvatiti sve istine, koje nam Crkva predlaže vjerovati kao objavljene istine.

Ima naime ljudi, koji prihvaćaju samo one istine, koje im pogoduju, a nerado vjeruju ono, što im se ne sviđa — n. pr. istinu o vječnim mukama u paklu.

29. Da ima među objavljenim istinama i tajni, to već rekosmo.

Uostalom, da vam iskreno kažemo: koliko stvari ima i u prirodi, kojih ne razumijemo; a zar i ono malo što znamo o njima, mnogi od nas ne znaju drukčije, nego samo po svjedočanstvu ljudi.

Ako u zemaljskim stvarima vjerujemo ljudima, moramo u nebeskoj nauci vjerovati *Bogu:* „Ako primamo svjedočanstvo ljudi, svjedočanstvo je Božje veće“, veli Apostol (1 Jo 5, 9).

30. Sve objavljene istine moramo vjerovati u onom smislu, u kojem ih uči i tumači katolička Crkva.

Ako proučavamo starodrevna svjedočanstva naše vjere, vidjet ćemo, da su već prvi krš-

čani vjerovali isto ono, što vjerujemo i mi; a mi isto, što su vjerovali i oni.

Vjerske su istine od B o g a, a Bog se ne mijenja; stoga se i vjerske istine ne mijenjaju.

31. Pokušaji, da bi se vjerskim istinama dao novi smisao, ili nov sadržaj, vode uvijek u krivovjerstvo. Stoga je Crkva u svako doba najbrižljivije čuvala č i s t o ć u vjerskih istina, te uvijek osuđivala svaki pokušaj, koji je išao za tim, da se neke vjerske istine tobože „moderniziraju“.

Kao što ne možemo „modernizirati“ matematičkih pravila, tako ne možemo modernizirati ni vjerskih istina. Nastojanje, da bi se u nauci vjere starim izrazima dao novi smisao, bogoslovski pisci nazivaju „dogmatskim relativizmom“; a to je nastojanje slavno vladajući Sv. Otac Papa Pijo XII. izričito osudio (*„Humani generis“* AAS 1950., 566; „Vjesnik đakov. biskupije“ 1951., 51).

Znajte, da je vjerska istina riječ *Božja*, — a „riječ Božja ostaje do vijeka“ (1 Pet 1, 25).

32. Naša vjera mora biti t v r d a; t. j. kada vjerujemo, ne smijemo ni o čemu sumnjati.

Čovjek, koji bi sumnjao, bio bi sličan t r s k i, koju vjetar ljulja; dakle bio bi čovjek nestalan.

Kad pobuđujemo čin vjere (a to moramo često činiti), mi znamo, da je govorio *Bog*, neizmjerna mudrost i istinitost; stoga ne smijemo posumnjati ni za tren oka: jer *ako Bogu ne vjerujemo, komu ćemo vjerovati?* piše sv. Ambrozije (*in Lucam* 4, 71 PL 35, 1633).

Ako nam ljudi nešto kažu, oni traže, da im vjerujemo, i mi im doista vjerujemo, ako držimo, da su vjerodostojni; zar ćemo Bogu manje vjerovati nego ljudima?

33. Kad bi čovjek posumnjao i u jednu samo istinu, koju nam Crkva predlaže vjerovati, posumnjao bi stvarno u sve istine, jer ne bi priznao Božjeg auktoriteta, radi kojega vjerujemo: mi naime vjerujemo, jer je vjerske istine objavio *Bog*, sama istina, koji ne može prevariti niti prevaren biti.

34. Ovdje želimo spomenuti: u objavi ima istina, koje možemo upoznati i samim razumom; na pr. mi već samim razumom uviđamo, da postoji Bog, da je duša besmrtna; ali kao vjernici, tih istina ne prihvaćamo zato, što ih svojim razumom uviđamo, nego jer ih je B o g o b j a v i o; stoga mi u liturgiji svečano pjevamo: v j e r u j e m u jednoga Boga (D. B., 1789).

Vjerske istine naime ne primamo kao riječ čovječju, nego kao što i jesu, kao r i j e č B o ž j u (cf 1 Thes 2, 13).

35. Kad se radi o riječi B o ž j o j ne smijemo sumnjati: „Koji sumnja, sličan je morskom valu, koji vjetar podiže i razmeće; takav čovjek neka ne misli, da će primiti što od Gospodina; čovjek s dvije duše, nestalan je u svim putevima svojim“ (Jac 1, 7—8).

Čovjek koji sumnja, kao da ima dvije duše: jedna ga vuče k Bogu, a druga ga odvraća od Njega k svijetu... takova je nepostojanost nedostojna kršćanskog vjernika.

36. Naša vjera mora biti ž i v a. Drugim riječima, d j e l o t v o r n a, t. j. naša djela moraju odgovarati načelima vjere.

Nije naime dovoljno da vjerujemo, nego treba da i ž i v i m o kako vjera uči; inače je naša vjera mrtva: „Kao što je tijelo bez duha mrtvo, tako je vjera bez djela mrtva“, uči Apostol Jakob (Jac 2, 26).

37. Istina je: bez vjere se čovjek ne može spasiti; ali opet s a m a v j e r a n e ć e g a s p a s i t i; treba nam dakle vjera i dobra djela; treba nam vjera, „koja radi po ljubavi“ (Gal 5, 6).

38. Naša vjera mora biti s t a l n a, t. j. moramo biti pripravni izgubiti radije sve, pa i sam život, nego li od vjere odstupiti ili je zatajiti.

39. Krist Gospodin traži, da Ga priznajemo pred ljudima, a On će nas priznati pred svojim Ocem (cf Matth 10, 32).

U toj stvari valja da se sjetimo mučenika prvih krćanskih stoljeća; na hiljade i hiljade išlo ih je u smrt, da posvjedoče svoju vjeru u Krista Gospodina; rimski su cirkusi bili napojeni krvlju kršćanskih mučenika svakog staleža, svake dobi; ljudi su mislili, da će se Crkva utopiti u vlastitoj krvi... Ali eto, krv mučenika bila je sjeme novih kršćana.

Za vrijeme cara Dioklecijana otupili su mačevi, kojima su ubijali kršćane; ali Dioklecijan morao je uvidjeti, da nije mogao slomiti jakosti kršćana; razočaran, sit vladanja i života, odložio je 305. godine carsku krunu; a Crkva malo iza toga mogla je slaviti svoj prvi općeniti sabor u Niceji 325. god.

Doba mučenika ostaje u crkvenoj povijesti uvijek kao doba slave. Mučenici su proslavili Krista na zemlji, On je njih proslavio na nebu.

40. Netko će kazati: ja vjerujem u s r c u, ja nosim vjeru u srcu. Lijepo je, i potrebno je da imamo vjeru u srcu, ali sv. Pavao kaže:

„Srcem se vjeruje za pravdu, a ustima se priznaje za spasenje" (Rom 10, 10).

Vjersko je naime osvjedočenje najjače, najsvetije i najnježnije, što ga može imati čovjek. Stoga će vjernik već po samoj prirodi dati oduška svom religioznom osvjedočenju i pred drugima.

41. Svjetlosti svoje vjere kršćanin ne će sakriti pod posudu ili pod postelju, nego će je staviti na svijećnjak, da svijetli svima (cf Marc 4, 21; Matth 5, 15).

Sveti Apostol Pavao hvali Solunjane, „što su postali izgled svima vjernicima u Macedoniji i Ahaji", i što „evanđelje nije došlo njima samo u nauci, nego i u sili i Duhu Svetom" i što su primili riječ Božju „s radošću Duha Svetoga" (cf 1 Thes 1, 5—7).

Tako moramo i mi primiti vjerske istine s radošću, a s jakošću ih ispovijedati.

42. Praktički ispovijedamo svoju vjeru, kad vršimo javno svoje kršćanske dužnosti; glede toga nalaže nam Crkveni Zakonik, da moramo ispovijedati svoju vjeru naročito tada, kad god bi naša šutnja, zaokolišavanje i vladanje donosilo sobom uključivo nijekanje vjere, prezir vjerozakona, nepravdu Bogu i sablazan bližnjemu (cf Can. 1325 § 1).

Ustavom naše Države svakomu je građaninu zajamčena sloboda vjere i savjesti, i sloboda vjeroispovijesti. Pravi katolik ima dužnost služiti se ovom slobodom i ispovijedati pred svijetom svoje uvjerenje.

43. Pravi katolik ne će se nikada stidjeti svoje vjere, i ako bi morao za nju trpjeti, sjećat će se Apostola, koji su bili bičevani; jer su govorili u ime Isusovo, „a Apostoli otidoše ispred vijeća radujući se, što su bili smatrani dostojnima, da pretrpe sramotu za ime Isusovo" (Act 5, 41).

Kako čitamo kod sv. Pavla, Solunjani primiše riječ Božju s radošću Duha Svetoga... tako moramo i mi primati vjerske istine s radošću i sa zahvalnošću prema Bogu.

Najvažnija pitanja

44. Vjerske nam istine daju naime odgovor na najvažnija pitanja, što ih postavlja ljudski duh: „odakle svijet? — odakle zlo u svijetu? — odakle čovjek? — koji je početak ljudskog roda? — kako može čovjek ublažiti opravdani gnjev Božji? — što je s našom dušom po smrti?"

45. Ova i slična pitanja obuzimala su i najveće duhove čovječanstva.

Ali svi su oni bili sa zemlje, i stoga su mogli odgovoriti samo zemaljski. A jedan je Učitelj, koji je došao s neba, koji stoji nad svima, koji naviješta što je vidio i čuo od Oca, a to je Krist (Jo 3, 31—32).

Kristova nauka jasna i utješna

46. Kristova nam nauka pokazuje u svakom položaju života ispravni put, kojim moramo ići. Njegove su istine uvijek jasne, a i uvijek utješne.

Ne živimo „uprazno", nego naš život ima uzvišenu svrhu, ima vječni cilj, koji ćemo postići, ako živimo i trpimo s Kristom.

47. Evanđelje odgaja ne samo čovječji duh, nego i oplemenjuje ljudsko srce. Bez plemenita srca čovjek bi bio samo napola čovjek. Stoga ćemo razumjeti riječ Kristovu: „Učite se od mene, jer sam krotak i ponizan srcem"... i naći ćete pokoj dušama svojim" (Matth 11, 29).

Za tim smirenjem duše čeznu svi ljudi, traže ga svuda, ali ga ne mogu naći ni u jednom svjetskom biću.

Jedino je *Krist* pokoj dušama našim.

Vjera i znanost

48. Katkada ćete čuti, da vjera stoji na putu slobodi znanosti.

Na to moramo odgovoriti: znanost proučava prirodu, t. j. činjenice naravnoga reda, a vjera nam tumači objavu, t. j. istine nadnaravnoga reda.

Ovdje moramo naglasiti:

i priroda i objava jesu od *Boga*. On je začetnik jedne i druge. Ne može dakle biti suprotnosti između objave i prirodne znanosti (D. B., 1797).

Isti je Bog, čije istine i svemogućnost istražuje nauka, i čije istine navješćuje vjera.

Jedna se istina ne može protiviti drugoj istini.

49. Može se dogoditi, da privremeno ljudski duh ne shvati odmah, kako dovesti u sklad rezultate naučnog istraživanja s vjerskim istinama; ali daljnje proučavanje dovodi uvijek do sklada.

A baš taj sklad između objave i znanosti mora biti ideal svakog prirodoznanca i svakog vjernika.

50. Razum i vjera mogu si međusobno pomoći: zdrav razum, vođen od svjetlosti vjere, pospješuje uvijek sve više poznavanje Božjih stvari... a sve su stvari od Boga! Vjera pak čuva razum pred grješkama i obogaćuje ga mnogim znanjem.

Stoga Crkva nije nikada sprečavala razvitak znanosti i umjetnosti, nego ih je raznoliko podupirala.

Ne zaboravimo, da je sav napredak moderne znanosti i tehnike potekao iz zemalja, koje je odgojilo kršćanstvo.

51. Crkva znade, da se iz prave znanosti mogu roditi i za narod mnoge koristi; prava znanost izlazi od Boga, i kad prava znanost postupa ispravno, vodi k Bogu, svome početku!

Crkva ostavlja svakoj znanosti, neka na svome području postupa po svojim načelima i po svojim metodama: ona pazi samo na to, da znanost ne zađe na puteve, koji se protive božanskoj nauci, i da ne prekorači svojih granica, prelazeći na polje vjere, na kojem polju ima samo Crkva mjerodavnu riječ (D. B., 1799).

Mirno i trijezno istraživanje prirode vodi uvijek do onih temeljnih istina, što ih Crkva naglašava u katekizmu.

52. Tako su na pr. u nekim najvažnijim točkama ljudskog istraživanja priznati prvaci prirodnih znanosti i bogoslovni učitelji posvema složni: na pr. u pitanju o postanku svijeta.

Upravo na tom području imamo najuglednije učenjake, koji otvoreno ispovijedaju vjeru u Boga, te jasno izjavljuju, da baš na temelju čisto naučnih rezultata dolaze do sigurnih i jasnih spoznanja: da je stvorenjem svijeta i svršnim djelom razvitka i upravljanjem prirode rukovodila i rukovodi jedna svemoćna Sila i veliki Razum, a to je ***Bog***.

Prema tome, oni izričito priznaju, da između vjere i znanosti postoji savršen sklad.

53. Da spomenemo samo neke od tih učenjaka: Pasteur, Ampère, Volta, Faraday, Newton, Kepler; a od novijih: Planck, Marconi, Pupin i mnoštvo drugih iz svih grana prirodnih znanosti ... svi se ti susreću s teolozima na istom zaključku, koji jasno izražava katekizam već na prvoj stranici: ***Bog je stvorio svijet!***

Sv. Pismo i postanak svijeta

54. Možda će vam netko kazati: da izlaganje, kako prva stranica Sv. Pisma tumači postanak svijeta, nije u skladu s naukom o prirodi.

Na to odgovaramo: Sv. Pismo hoće da nas uči ono što je važno za naše spasenje, naime da je Bog stvorio svijet i sve stvari; On je stvorio čovjeka na svoju sliku i priliku; od Boga dolaze zakoni, koji vrijede u prirodi i u životu čovjeka.

Na prvim stranicama Sv. Pisma čitamo i to, da je Bog ustanovio ženidbu i da je iz jednoga para učinio da postane sav rod ljudski (cf Act 17, 26).

55. Te su božanske istine na prvoj stranici Sv. Pisma napisane u onom obliku, koji je odgovarao predodžbama i mogućnosti shvaćanja onoga vremena, kada je bila napisana prva knjiga Sv. Pisma.

Sv. Pismo na pr. nema zadatka, da nam tumači astronomske zakone, kako se gibaju zvijezde po ovom vidljivom nebu, nego ono hoće da nas dovede u nevidljivo nebo iznad zvijezda, gdje sjedi Krist s desne Boga.

56. Srž objave jest dakle: Bog je početak i svršetak svega; od Njega smo stvoreni, k Njemu se moramo vratiti; put u blaženu vječnost pokazuje nam Krist, koji je „put, istina i život“, a Kristu nas vodi Crkva, koja je „stup i tvrđava istine“ (Jo 14, 16; 1 Tim 3, 15).

57. Moguće ćete čuti i prigovor, da je vjera plod mašte, ili da je nastala iz straha pred prirodnim silama.

Na to vam kažemo: ne može biti plod mašte istina, do koje su došli i najveći učenjaci tražeći prvi uzrok svemu; ne može biti plod mašte uvjerenje, da postoji bitna razlika između dobra i zla, da moraš izbjegavati zlo, a činiti dobro, kako ti naređuje tvoja savjest; a baš ta savjest ti svjedoči, da je nijesi ti sam sebi nametnuo, nego da kroz nju govori jedan viši glas, glas Onoga, koji te je stvorio, i koji će te suditi — a to je Bog.

Baš radi toga unutarnjeg glasa — na koji se ne može oglušiti ni najkulturniji, ni najprimitivniji čovjek — nailazimo na vjerovanje u jedno najviše biće kod svih naroda zemlje.

Dragi vjernici!

58. Nadamo se, da ste dobro razumjeli, što znači za svakog kršćanina milost svete vjere.

Vjera u Boga, to je nebeska snaga i hrana za životnu borbu, da možemo izdržati napore, nositi terete i križeve života.

Vjera u Boga, to je nebeski putokaz boljeg života, putokaz k izgradnji mira, pravde, ljubavi, sreće i blaženstva.

Vi ste tako sretni, da imate tu milost vjere; čuvajte je kao zjenicu oka, i još više; jer ako izgubiš tjelesno oko, možeš ipak doći u nebo. Ako pak izgubiš milost svete vjere, ne možeš u vječnu svjetlost, jer bez vjere je nemoguće ugoditi Bogu.

59. Izbjegavajte svaku priliku, gdje bi mogla doći vaša vjera u opasnost; čuvajte se svake knjige i razgovora, koji bi mogli usko-

lebati vaše vjersko osvjedočenje; čuvajte se svakog štiva i svake predstave, koja bi mogla pomutiti čistoću vašega srca, jer znajte, da će samo oni, koji su čista srca, gledati Boga (Matth 5, 8).

Naročito vas molimo, da posvećujete dan Gospodnji, i to ne samo time, da se tjelesno odmarate, na što imate pravo, nego da slušate riječ Božju, da prisustvujete sv. Misi i da pristupate svetim sakramentima; i to ne samo kao pojedinci, nego čitave vaše obitelji.

Ako obitelj kao takva posvećuje dan Gospodnji, bit će nedjelja vaš najljepši obiteljski blagdan.

60. Tako ćete moći na svršetku svoga života kazati sa svetim Pavlom: „Dobar sam boj bojevao, trku svršio, *vjeru očuvao*... meni je pripravljen vijenac pravde...“ (Tim 4, 7).

Želeći vam svima taj neuveli vijenac pravde od Gospodin, blagosivamo vas u ime Oca † i Sina † i Duha † Svetoga.

Dano na blagdan Bogojavljenja 6. siječnja 1956. godine.

Vaši Biskupi

OPĆA ODREDBA

O PREUREĐENJU LITURGIJSKOG OBREDA VELIKOG TJEDNA

Najveće tajne našega spasenja, to jest muku, smrt i uskrsnuće našega Gospodina Isusa Krista, sveta je Majka Crkva svetkovala svake godine na osobiti način, već od apostolskog doba. Spominjala je najprije najistaknutije časove u naročitoj trodnevnici o Kristu „raspetomu, pokopanom i uskrslom“ (sv. Augustin, ep. 55, 14); dodala kasnije svečani spomen ustanovljenja presv. Euharistije; i napokon, u nedjelju prije Muke, umetnula liturgijsku svetkovinu pobjedonosnog ulaska našega Gospodina, Kralja-Mesije, u sveti grad. Od toga je nastao onaj naročiti liturgijski tjedan, koji se, radi važnosti spomenutih tajna, prozva „svetim“ i obogati najsjajnijim i najdirljivijim obredima.

Ovi su se obredi na početku obavljali u iste dane i u iste sate, u kojima su se dogodile spomenute tajne. Tako se ustanovljenje presvete Euharistije spominjalo u četvrtak navečer svečanom Misom „in Cena Domini“; u petak popodne se odvijao posebni liturgijski obred na spomen muke i smrti Gospodnje; u subotu navečer se počimalo svečano Uskrsno Bdjenje, koje je svršavalo drugog jutra slavom uskrsnuća.

No, u Srednjem vijeku počeli su se iz raznih razloga liturgijski obredi tih dana obavljati u ranijim satima, tako da su se pri koncu Srednjega vijeka sve te svečanosti prenijele u jutro, s očitom štetom za liturgijski smisao i ne bez suprotnosti s evanđeoskim pripovijedanjem i odnosnim liturgijskim svetkovanjima. Osobito je svečano Uskrsno Bdjenje, rastavljeno od svojeg noćnog sata, izgubilo sav svoj iskonski sjaj i značenje formula i simbola. S druge strane je Velika subota, posvećena preuranjenoj slavi uskrsnuća, izgubila svoje obilježje žalosti na spomen Gospodnjega pokopa.

U novije je vrijeme nadošla još druga promjena, koja je s pastoralnog gledišta, vrlo važna. Veliki četvrtak, petak i subota brojili su se kroz mnoge vjekove među blagdane, baš da bi se omogućilo svim vjernicima, slobodnim od rada, da bi mogli prisustvovati svetim obredima ovih dana. Ali u XVII. vijeku, zbog temeljito promjenjenih uslova društvenog života, sveti Oci su bili primorani smanjiti broj blagdana. Tako je Urban VIII. Apostolskom Konstitucijom *„Universa per orbem“* od 24. rujna 1642. bio primoran svesti na obične dane i svečana tri dana Velikog tjedna.

Iz toga je nužno slijedilo smanjenje broja vjernika, prisutnih tim obredima, osobito zbog toga, što je već odavna svetkovanje bilo preneseno u jutro, kad su posvuda otvorene škole i tvornice i kad se u radne dane obavljaju svi poslovi. Opće naime i skoro posvudašnje iskustvo uči, da često svećenici obavljaju te svečane liturgijske obrede svetih triju dana u skoro praznim crkvama, što treba svakako žaliti. Obredi naime Velikog tjedna ne samo da imaju naročito dostojanstvo, nego posjeduju i osobitu snagu i sakramentalnu djelotvornost, da krijepe kršćanski život, i ne mogu naći odgovarajući naknadu u t. zv. „vanliturgijskim“ pobožnostima, koje se obavljaju poslije podne u sveta tri dana.

Zbog svih tih razloga odlični liturgičari, dušobrižnici, i na prvom mjestu sami preuzvišeni Biskupi uputili su ovo posljednje vrijeme opetovane molbe Svetoj Stolici, tražeći, da bi se prenijeli na poslijepodne, kao što je bilo ranije, liturgijski obredi triju svetih dana, a

očigledno s tom nakanom, da bi se omogućilo vjernicima, da lakše u njima učestvuju.

Pažljivo proučivši pitanje, sveti Otac Papa Pijo XII. obnovio je već 1951. godine liturgiju Uskrsnog Bdjenja, koja se mogla obavljati dopuštenjem Ordinarija i kao pokus.

Budući da je posvuda taj pokus postigao izvrsne uspjehe, prema onome, kako su Svetu Stolicu izvijestili vrlo mnogi Ordinariji, i budući da su isti Ordinariji ponovili svoje molbe, tražeći da bi se, kao za Veliku subotu, na sličan način odredile promjene i za druge dane Velikog tjedna, i prenijeli sveti obredi na poslijepodne, uzimajući u obzir, da se večernje Mise, predviđene u Apostolskoj Konstituciji „Christus Dominus" od 6. siječnja 1953., služe s brojnom prisutnošću vjernika; imajući pred očima sve to, Njegova Svetost naš Gospodin Papa Pijo XII. odredio je, da Komisija, koju je isti Sveti Otac imenovao za reformu liturgije, prouči pitanje preuređenja obreda Velikog tjedna i podnese svoje zaključke. Poslije toga isti je Sveti Otac zatražio, radi važnosti predmeta, da se čitavo pitanje podnese na posebno proučavanje uzoritim Kardinalima, članovima Svetoga Zbora Obreda.

Ti uzoriti Kardinali, skupljeni na izvanrednoj sjednici 19. srpnja tekuće godine u vatikanskoj Palači, predložili su jednoglasno, da se obnovljeni Obred Velikog tjedna odobri i propiše, ako se tako svidi Svetom Ocu.

Kad je potpisani Kardinal, Prefekt Svetog Zbora Obreda, podnio Svetom Ocu potanko izvještaj o svemu, Njegova Svetost se udostojala potvrditi ono, što su već bili odlučili uzoriti Kardinali.

Zato po posebnom nalogu Njegove Svetosti Pija XII., Sveti Zbor Obreda propisuje kako slijedi:

I. Obvezatnost obnovljenog Obreda Velikog tjedna

1. Svi, koji slijede rimski obred, obvezani su odsada unaprijed držati se „Obnovljenog Obreda Velikog tjedna" prema tipičnom vatikanskom izdanju.

Oni, koji slijede druge latinske obrede, obvezani su držati se obnovljenog Obreda samo što se tiče sata obreda.

2. Obnovljeni će Obred postati punovažan 25. ožujka 1956., druge nedjelje Muke ili na Cvijetnicu.

3. Kroz čitavi Veliki tjedan isključuju se sve komemoracije u Misi, sve kolekte bilo na koji način zapovjeđene.

II. Sat, prikladan za liturgijske obrede Velikog tjedna

Za časoslov

4. Na drugu nedjelju Muke ili Cvijetnicu, na Veliki ponedjeljak, utorak i srijedu, časoslov se moli u običajene satove.

5. U sveta tri dana, to jest Veliki četvrtak, petak i subotu, ako se časoslov moli „u koru ili zajednički", obdržavat će se ovo, što slijedi:

Jutarnja i Hvale ne će se anticipirati, nego će se recitirati ujutro u pogodno vrijeme. U stolnim crkvama, naprotiv, budući da se mora ujutro na Veliki četvrtak služiti Misa za posvetu krizmenog ulja, Jutarnja i Hvale istoga četvrtka mogu se anticipirati.

Manji će se časovi moliti u odgovarajuće sate.

Ispuštaju se Večernja četvrtka i petka, jer njihovo mjesto zauzimaju glavni obredi tih dana. Na Veliku subotu, naprotiv, mole se poslije podne u običajeni sat.

Povečerje četvrtka i petka molit će se iza večernjih liturgijskih obreda; na Veliku se subotu izostavlja.

U privatnoj se recitaciji svi kanonski časovi tih triju dana moraju recitirati prema rubrikama.

Za misu ili glavni liturgijski čin

6. Na drugu nedjelju Muke ili Cvijetnicu svečani blagoslov i ophod s grančicama držat će se u jutro u običajeni sat; gdje postoji kor, poslije trećega časa.

7. Na Veliki četvrtak Misa za posvećenje krizmenog ulja služit će se poslije trećega časa. A Misa „in Cena Domini" mora se služiti navečer, u zgodniji sat, ali ne prije pet, niti poslije osam sati.

8. Na Veliki petak svečani će se liturgijski obredi održati poslije podne oko tri sata: ali, ako to savjetuju razlozi pastoralnog značaja, može se držati kasnije, ali ne iza šest.

9. Svečano se Uskrsno Bdjenje mora služiti u prikladni sat, tako da svečana Misa istoga Bdjenja počne oko ponoći između Velike subote i Uskrsa.

Ali gdje je zgodnije, radi okolnosti mjesta ili vjernika, po sudu Ordinarija anticipirati sat Uskrsnog Bdjenja, ovo ne će početi prije sumraka, a nikako prije zalaska sunca (1).

---

(1) Razumijeva se astronomski sumrak. Za nekoliko mjesta dajemo podatke o zalasku Sunca (prvi broj) i astronomskom sumraku (drugi broj, u zagradi). Banja Luka: Sunce zalazi u 18,11 (sumrak u 19,53) — Bar 18,1 (19,39) — Beograd 17,58 (19,41) — Dubrovnik 18,6 (19.44) — Đakovo 18,7 (19,50) — Ljubljana 18,22 (20,7) — Maribor 18,18 (20,4) — Mostar 18,8 (19,47) — Pula 18,25 (20,8) — Rijeka 18,22 (20,6) — Sarajevo 18,6 (19,47) — Skoplje 17,52 (19,30) — Split 18,13 (19,53) — Subotica 18,2 (19,47) — Zagreb 18,16 (20,--) (op. ur.).

III. Produljenje korizmenog nemrsa i posta

10. Nemrs i post, propisan za Korizmu, koji su dosada prema Kan. 1252. § 4., svršavali na podne Velike subote, svršavat će odsada u ponoć iste Velike subote.

Sve što se ovome protivi, ukida se.

16. studenog 1955. L. † S.

† **A. Carinci** — Nadb. Seleucije, tajnik S.Z.O.

C. Kard. Cicognani — Prefekt S.Z.O.

NAPUTAK ZA PRAKTIČNU PRIMJENU OBREDA VELIKOG TJEDNA

Budući da obnovljeni Obred Velikog tjedna ima svrhu, da vjernici mogu lakše, pobožnije i plodonosnije učestvovati u časnoj liturgiji tih dana, koja je vraćena na vlastite i zgodne sate, od velike je važnosti, da se ta spasonosna svrha potpuno postigne.

Zato je ovaj Sveti Zbor Obreda smatrao zgodnim dodati Općoj Odredbi o obnovljenom Obredu Velikog tjedna naputak, kojim bi bilo lakše prijeći na nove odredbe i kako bi vjernici iz živog sudjelovanja u svetim obredima crpili obilnije plodove. Svi, kojih se tiče, moraju zato nastojati proučiti i obdržavati ovaj naputak:

I. Pastoralna obredna priprava

1. Ordinariji neka nastoje, da svećenici, a naročito dušobrižnici, budu dobro poučeni ne samo u obrednom svetkovanju obnovljenog obreda Velikog tjedna, nego i u njegovom liturgijskom značenju i pastoralnom cilju.

Dakle, neka se pobrinu, da se za vrijeme Korizme vjernici dovoljno pouče, kako bi mogli obnovljeni Obred Velikog tjedna pravo razumjeti, tako da mogu pažljivo i pobožno učestvovati u svetim službama.

2. Glavne točke pouke, koja se ima održavati vjernicima, jesu ove:

a) Za II. nedjelju Muke, nazvanu *Cvijetnicom*, neka se pozovu vjernici, da u što većem broju učestvuju u ophodu s grančicama, kako bi Kristu Kralju javno iskazali ljubav i zahvalnost.

Neka se upozore vjernici, da prilikom Velikog tjedna pristupe na vrijeme sakramentu Pokore. To će se upozorenje morati dati osobito tamo, gdje postaji običaj, da narod nagrne svetoj Ispovijedi na Veliku subotu navečer i na Uskrs ujutro. Dušobrižnici neka nastoje sa svoje strane omogućiti vjernicima, da pristupaju sakramentu Pokore kroz cijeli Veliki tjedan, a naročito u sveta tri dana.

b) Za *Veliki četvrtak* imaju se poučiti vjernici o ljubavi, kojom je Krist, naš Gospodin, „u predvečerju svoje muke" ustanovio presvetu Euharistiju, žrtvu i sakramenat, vječni spomen svoje Muke, koji svećenici imaju neprekidno slaviti.

Neka se također pozovu vjernici, da obave dotično klanjanje presvetom Sakramentu iza Mise „in Cena Domini".

U crkvama, u kojima se za izvršenje Gospodnje zapovijedi o bratskoj ljubavi obavlja pranje nogu prema odredbama obnovljenog obreda, neka se pouče vjernici o dubokom značenju tog svetog obreda i o prikladnosti, da na taj dan obiluju djelima kršćanske ljubavi.

c) Za *Veliki petak* neka se pripreme vjernici da dobro razumiju posebni liturgijski obred toga dana, u kojem se, iza svetih čitanja i molitava, svečano čita Muka našega Gospodina, uzdižu molitve za potrebe cijele Crkve i ljudskog roda; zatim se čitava kršćanska obitelj, svećenstvo i puk klanja pobožno svetom križu, trofeju našeg otkupljenja; na kraju, prema rubrici obnovljenog Obreda, i kako je bio običaj kroz mnoge vjekove, svi, koji žele i koji su pripravni, moći će primiti svetu Pričest i to osobito zato, da pobožno primajući Tijelo Gospodnje, koji je u taj dan za sve umro, prime u većem obilju plodove otkupljenja.

Neka nastoje, dakle, svećenici oko toga, da vjernici žive taj dan sabranije i ne zaborave zakon nemrsa i posta.

d) Za *Veliku subotu* i Uskrsno Bdjenje potrebno je prije svega, da vjernici budu poučeni o posebnoj liturgijskoj naravi Velike subote. To je naime dan velike žalosti, u kojem se Crkva zadržava kod Gospodnjeg groba, razmatrajući njegovu muku i smrt, i uzdržava se od žrtve svete Mise, oltar ostaje nepokriven; dok iza svečanog Bdjenja i noćnog čekanja uskrsnuća, ne nastupi vrijeme za uskrsno veselje, kojeg se obilje razlijeva na slijedeće dane.

Bdjenje ima cilj, da liturgijskim činom pokaže i spomene, kako je iz smrti Gospodnje proistekao naš život i milost. Zato se hoće po simbolu uskrsne svijeće prikazati samoga Gospodina, „svijetlo svijeta", (Jo 8, 12) koji je raspršio mrak naših grijeha milošću svojega svijetla. Pjevaju se uskrsne pohvale, kojima se slavi sjaj svete uskrsne noći. Spominju se

velika djela, što ih je Bog učinio u Starom Zavjetu, blijede slike divnih djela Novoga Zavjeta. Blagosiva se krsna voda, po kojoj, „pokopani s Kristom“, umrli grijehu, uskrsavamo s istim Kristom, da „idemo novim životom“ (Rom 6, 4). Zatim se obnovom krsnog zavjeta obvezujemo, da ćemo svima pokazati, životom i djelima onu milost, koju nam je Krist zaslužio i koju nam je udijelio u krštenju. Napokon, poslije zaziva pomoći slavne Crkve, sveto se Bdjenje završuje svečanom uskrsnom Misom.

3. Isto je tako obredna priprava na svete čine Velikog tjedna.

Zato treba na vrijeme pripremiti i prirediti sve, što je potrebno za pobožno i dolično liturgijsko odvijanje ovog svetog tjedna. Svećenici i ostali službenici, bilo klerici ili laici, osobito ako su djeca, brižljivo se moraju poučiti u svojim službama.

II. Primjedbe o nekim rubrikama Obreda Velikog tjedna

a) Za čitavi Veliki tjedan

4. Gdje ima dovoljan broj posvećenih službenika, neka se Obredi Velikog tjedna obave sa svim sjajem svetih čina. Gdje se ne može doći do posvećenih službenika, neka se upotrijebi jednostavni obred, držeći se posebnih rubrika označenih na svojem mjestu.

5. Kad se u obnovljenom obredu Velikog tjedna kaže: *„ut in Breviario Romano“*, mora se sve uzeti iz te knjige, ali obdržavajući pravila određena općom odredbom Svetog Zbora Obreda od 25. ožujka 1955.: „De Rubricis ad simpliciorem formam redigendis“.

6. Kroz čitavi Veliki tjedan, što jest od II. nedjelje Muke ili Cvijetnice do Mise Uskrsnog Bdjenja uključivo, u svečanoj Misi, to jest s posvećenim službenicima, (a na Veliki petak u svečanoj liturgijskoj službi) misnik izostavlja ono, što đakon, pođđakon ili čitač pjeva ili čita.

b) Za drugu nedjelju Muke ili Cvijetnicu

7. Za blagoslov i ophod neka se upotrijebe grančice palama, ili maslina ili drugih stabala. Te grančice, prema raznim mjesnim običajima, ili vjernici pripreme i donesu u crkvu ili im se dijele iza blagoslova.

c) Za Veliki četvrtak

8. Za svečanu pohranu presvetog Sakramenta neka se pripremi zgodno mjesto u kapeli ili oltaru crkve, kako je propisano u Rimskom Misalu, i neka se, što je više moguće, dolično uresi zavjesama i svijetlima.

9. Toplo se preporuča, da se ispune odredbe Svetog Zbora Obreda protiv zloupotreba u pripremi toga mjesta, čuvajući ozbiljnost, koja odgovara liturgiji tih dana.

10. Župnici i upravitelji crkava neka na vrijeme obavijeste vjernike, da će javno klanjanje presvetoj Euharistiji trajati od svršetka Mise „in Cena Domini“ barem do ponoći, to jest do tada, kada iza spomena ustanovljenja Euharistije slijedi spomen Muke i smrti Gospodnje.

d) Za Uskrsno Bdjenje

11. Nije zabranjeno, da se znakovi, koje ima urezati misnik pisaljkom na uskrsnoj svijeći, pripreme ranije bojom ili na koji drugi način.

12. Prikladno je, da svijeće svećenstva i puka gore za vrijeme, dok se pjeva slava uskrsnoj svijeći i dok se obnavlja obnova krsnog zavjeta.

13. Također je prikladno dolično uresiti posudu s vodom, koja se ima blagosloviti.

14. Ako ima krštenika, osobito ako su brojni, dopušteno je obaviti ujutro, u najzgodnije vrijeme, ceremonije Rimskog Obrednika, koje prethode podjeli krštenja, to jest kod krštenja djece do riječi: „Vjeruješ li u Boga . . .“ (Rim. Obred. nasl. III., gl. II. br. 12.), i u krštenju odraslih do riječi: „Kako ti je ime . . .“ (Rim. Obred. nasl. III, gl. IV., br. 38).

15. Ako se imaju dijeliti sveti Redovi za vrijeme ovog svečanog Bdjenja, posljednja opomena (s davanjem t. zv. „Pensum-a“), koja, prema Rimskom Pontifikalu, ima mjesto iza biskupskog blagoslova, a prije posljednjeg Evanđelja, u ovoj se noći ima dati prije tog biskupskog blagoslova.

16. U navečerje Duhova izostavljaju se čitanja ili proročanstva i blagoslov krsne vode s litanijama; a Misa, bilo konventualna, bilo svečana, bilo pjevana, počinje kao obično, s ispoviješću kod podnožja oltara i ulazom „Cum sanctificatus fuero“ (2), kao što je zabilježeno u Rimskom Misalu za tihe Mise.

III. Misa, sveta Pričest i euharistijski post kroz sveta tri dana

17. Na *Veliki četvrtak* mora se držati prastari običaj rimske Crkve, prema kojemu je zabranjeno služiti privatne Mise, i svi svećenici i klerici prisustvuju Misi „in Cene Domini“, pristupajući svetom Stolu (cf Kan. 862.).

Ali, gdje to zahtijevaju pastoralni razlozi, Ordinarij mjesta može dopustiti jednu ili još koju tihu svetu Misu u pojedinoj crkvi ili jav-

(2) *„Jegda osveću se“* . . . (op. prev.).

nim bogomoljama, naprotiv samo jednu tihu Misu u polujavnim bogomoljama; i to radi toga, da svi vjernici mogu prisustvovati na taj sveti dan Žrtvi svete Mise i primiti Tijelo Kristovo. Ali te su Mise dopuštene samo u satove označene za svečanu Misu „in Cena Domini“ (Odredba II, 7).

18. Na isti Veliki četvrtak može se dijeliti sveta Pričest samo u večernjim Misama, ili neposredno i odmah iza njih. Isto i na Veliku subotu može se dijeliti na svetoj Misi ili neposredno odmah iza nje. Izuzimaju se bolesnici i oni, koji su u smrtnoj pogibelji.

19. Na *Veliki petak*, dan muke i smrti Gospodnje, Pričest se može dijeliti samo na svečanom liturgijskom obredu poslije podne, izuzevši isto bolesnike i one, koji su u smrtnoj pogibelji.

20. Svećenici, koji služe svečanu Misu Uskrsnog Bdjenja u propisani sat, to jest iza ponoći između subote i nedjelje, mogu također služiti blagdansku Misu Uskrsa, ako imaju ovlast, dva ili tri puta.

21. Ordinariji mjesta, koji su na Veliki četvrtak služili Misu za posvetu krizmenog ulja, mogu navečer služiti također svečanu Misu „in Cena Domini“; a na Veliku subotu, ako hoće služiti svečano Uskrsno Bdjenje, mogu služiti, ali nisu obvezani, svečanu Misu na sam dan Uskrsa.

22. U pogledu euharistijskog posta neka se obdržavaju pravila određena u Apostolskoj Konstituciji „Christus Dominus“ od 6. siječnja 1953. godine.

IV. Rješenje nekojih poteškoća

23. Budući da na raznim mjestima i kod raznih naroda postoje mnogi narodni običaji povezani sa svetkovanjem Velikog tjedna, Ordinariji mjesta i dušobrižnici neka nastoje uskladiti ove običaje, za koje se čini, da promiču pravu pobožnost, s obnovljenim Obredom Velikog tjedna. Nadalje, neka pouče vjernike o vrlo velikoj vrijednosti svete liturgije, koja daleko nadilazi po svojem značenju uvijek, a osobito u ovim danima, sve druge, pa i najbolje običaje i pobožnosti, bilo kakve vrste.

24. Gdje je dosada postojao običaj blagosivati kuće na Veliku subotu, neka Ordinariji dadu prikladne naredbe, da župnici ili drugi dušobrižnici, koje oni ovlaste, taj blagoslov obave u zgodnije vrijeme, prije ili poslije Uskrsa. Tom prilikom neka očinski posjete povjerene vjernike i neka se upoznaju s njihovim duhovnim stanjem (Kan. 462. br. 2.).

25. Propisana zvonjava na svečanoj večernjoj Misi Velikog četvrtka i na Misi Uskrsnog Bdjenja, na početku hvalospjeva „Gloria in excelsis Deo“ (3), neka bude ovako:

a) U mjestima, gdje postoji samo jedna crkva, neka se zvoni, kad počinje pjevanje spomenutog „hvalospjeva“.

b) U mjestima, gdje ima više crkava, bilo da se u svima odvija obred u isto vrijeme, bilo u različito vrijeme, neka zvona svih crkava tog mjesta zajedno zvone sa zvonima katedralne, matične ili glavne crkve. U sumnji, koja je matična ili glavna crkva u nekom mjestu, treba se obratiti Ordinariju mjesta.

16. studenog 1955. L. † S.

† A. Carinci — Nadb. Seleucije, tajnik S.Z.O.

C. Kard. Cicognani — Prefekt S.Z.O.

(3) *„Slava va višnih Bogu“* . . . (op. prev.)

Pismo Pape Pija XII.

Prečasnom gospodinu Augustinu Sépinski, generalu Reda Manje Braće, na isteku petog stoljeća od smrti svetog
IVANA KAPISTRANA

Ljubljeni sine, pozdrav i Apostolski blagoslov!

Što opasniji valovi, tokom vjekova, bacaju božansku Petrovu lađu, to se očitije i jače pokazuje pomoć nebeske milosti. Ova Nam istina, koju posvjedočava i „povijest, svjedokinja vremena, luč istine . . . učiteljica života“ (1), dolazi na pamet, kad mislimo na peti protekli vijek, otkako je Ivan Kapistran najsvetijom smrću uzletio na nebo, pošto je izvršio tako sjajna djela na Božju slavu i kršćanski spas. On je živio upravo u burna vremena: nešivenu haljinu Crkve neki su pokušali razderati nesretnom skizmom. Mnogi evropski Vladari, potaknuti željom za vlašću, prijetili su se međusobno jedni drugima sukobima, a nerijetko su se nepromišljeno usuđivali vrijeđati i nepovrediva crkvena prava. Sa Istoka su opet nadirale vojske već prijeteći krajevima Srednje Evrope, noseći sa sobom poraze

(1) Cicero, *De orat*, II, 9

i ruševine. A što je još gore, bilo je na pretek i onih, koji su pokušavali narodne životne običaje, uzgibane tolikim olujama, otrgnuti od zapovijedi kršćanske nauke. Stoga je zamirala pobožnost u nekim dušama. I došlo je sve dotle, da su se hereze stale širiti na različitim mjestima, ne bez opasnosti za vječni spas. A Ivan Kapistran, taj nepobjedivi borac Kristov, radio je kroz cijeli svoj život najodlučnije i najustrajnije na tome, da ovakva zla, prema svojim silama iskorjeni. Posebno pak da odbije napadače na katoličku vjeru, da skloni Vladare i narode na međusobnu slogu i da obnovi kršćanski život evanđeoskom krepošću. I u prvom je redu potrebno naglasiti, da je on, zajedno sa svetim Bernardinom Sijenskim, bio začetnik onog pobožnog običaja i korisne uredbe, da se narodu javno propovijeda, osobito u Korizmi i u svetom vremenu Došašća, po gradovima, trgovištima i selima. Da sve, koje je god moguće, pouče u katoličkoj vjeri, blago i odlučno navede na primanje Sakramenata i na to, da sretno opet započnu živjeti pravim kršćanskim životom. Kada je Naš Pretšasnik bl. uspomene Eugenije IV. postavljao „Apostolske propovjednike“, koji će obnašati tu službu, Ivan je rado ušao u prvu njihovu četu. I kao propovijednik Božje riječi i sijač kreposti proputovao je Rim, Akvilu, Sijenu, Padovu, Ferraru, Milano, Veronu, Vicencu, Mantovu, Bolognu, Veneciju, Bresciju (2) i mnoge druge gradove.

I nije tako radio samo u Italiji, s obilnim plodovima spasenja, nego i u Austriji, Mađarskoj, Češkoj, u Njemačkoj, Poljskoj, Burgundiji, Flandriji, tako da ih je bilo, koji su, pošto ga je Naš Pretšasnik besmrtne uspomene Aleksandar VIII. svečanim obredom ubrojio godine 1690. među Svece, predlagali, da se nazove „Apostolom Evrope“ (3). Iz gradova pak, iz trgovišta i sela, u koja je on, kao glasnik božanske istine i najgorljiviji promicatelj kreposti, imao doći, „kler i poglavarstva, pa i sami kraljevi i dvorjanici izlazili su mu ususret, s moćima i zastavom Križa, želeći ga primiti kao anđela, pjevajući i na sve strane ponavljajući: „Blagoslovljen, koji dolazi u ime Gospodnje“ (4). Stoga se nimalo ne čudimo, što ga drugi naš Pretšasnik bl. uspomene Kalikst III., veoma zadivljen tolikim naporima, tolikim putovima i tolikim presjajnim pothvatima, koje je Ivan poduzimao, naziva, „neustrašivim Božjim glasnikom i već za života skoro mučenikom“ (5). I budući da su rimski Velesvećenici dobro poznavali ne samo njegovu svetost, nego i njegovu razboritost u poslovima, često su ga slali mnogim Vladarima, da sredi stvari na zajedničku korist i opet uspostavi mir. Upravo u tom poslu je putovao u Napulj, Milano, u Burgundiju, u Flandriju, na Siciliju, i to je učinio s velikim uspjehom. A u crkvenim je analima i to zapisano zlatnim slovima, što je radio na okupljanju vojnika-križara protiv onih, koji su napadali na kršćansku Evropu. Na posebni način, što je svojim propovijedima, savjetima i poticajima doprinio, da se izvojšti ona preslavna pobjeda, koja je godine 1456. izvojevana kod Singidunuma ili Beograda.

Ne će dakle samo s jednoga razloga, predragi sine, sveukupna Franjevačka Obitelj slaviti peti vijek, otkako je blaženo umro taj nepobjedivi zaštitnik i branič kršćanske religije, najvatreniji skrbnik katoličke vjere, odani sin i neumorni pomagač rimskih Velesvećenika, a isto tako, prema svojoj mogućnosti, i najrevniji obnovitelj crkvene stege u svom Redu i u svemu kleru. Čini se, da je u njemu opet oživio Serafski duh asiškog Patrijarhe i njegova uzvišena svetost. Tu dakle svetost vi, koji ćete slaviti ovu stoljetnu svečanost, stavite pred oči i uz Božju je pomoć poduzmite nasljedovati. Vremena, u kojima živimo, isto su tako teška, isto tako nesigurna, kao i ona, kada je živio sveti Ivan Kapistran. Najpotrebnija nam je svima svetost. Svetost velimo, koja jedino može pružiti sigurne lijekove mutnim vremenima, iskvarenim životnim običajima, pobožnosti, što zamire, mržnji i neprijateljstvu, što raste. Neka se dakle svaki dan sve više budi u vama, neka se u svima raspiri živo nastojanje oko ovakve svetosti. I to neka bude kako — vruće želimo — najželjniji i spasonosni plod vaših proslava. A to neka započne i osigura Apostolski Blagoslov, koji tebi, predragi sine, čitavoj Franjevačkoj Zajednici, i svima onima, koji će svetkovati skore stoljetne svečanosti, od srca u Gospodinu podjeljujemo.

Dano u Rimu, kod svetoga Petra, dne 4. listopada, na blagdan sv. Franje Asiškoga, godine 1955., sedamnaeste godine Našega Pontifikata (6).

Pijo PP. XII.

(2) Isp. Muratori, *Rerum Ital. Script.*, XXI, str. 111, (1940), str. 100-103: J. Hofer, *Ioannes von Capestrano, ein Leben in Kampf um die Reform der Kirche* (Innsbruck 1936), passim.

(3) Isp. *Acta Sanctorum*, listop., sv. X, str. 427. sl.

(4) Lucas Wadding, *Scriptores Ordinis Minorum*, Rim 1906., sv. I, str. 133.

(5) *Bullarium Franciscanum N. S.*, sv. II., br. 182. str. 100.

(6) AAS br. 15-16. god. 1955. str. 714 — 716.

In parabolis loquor eis

9. Tvoje pravo ime

Pepelnica

U njemačkom gradu Seligenstadtu pokopan je u opatijskoj crkvi neki vitez. Nad njegovim se grobom nalazi mramorna ploča, na kojoj je zlatnim slovima urezano njegovo ime i prezime. A iza toga su u latinskom jeziku ispisane sve službe, što ih je za života vršio, i svi mogući naslovi, kojima se je kitio: general, vitez, tajni savjetnik njegova Veličanstva, nosioc željeznog križa i t. d. Na koncu je napisano njegovo zadnje ime: „Nunc cinis — sada pepeo".

Ova je ploča zavrijedila, da pred njom svaki čovjek stane i malo se zamisli... Mi ljudi ovdje na zemlji nosimo razna imena, vršimo razne službe i kitimo se svim mogućim naslovima. Jedan je Papa i nosi naslov: Njegova Svetost. Drugi je kralj i vele mu: Njegovo Veličanstvo. Treći je maršal i naslov mu je: Preuzvišeni — onda: velemožni, presvijetli, veleučeni, Dr., Mons. i t. d. I mi se često puta do krvi borimo i otimamo za te položaje, časti i naslove.

Ali na koncu dobivamo svi bez razlike: i Papa i radnik, i kralj i seljak, i učenjak i neznalica, isto ime i prezime: Prah i Pepeo! To je i tvoje pravo ime...

Na ovu spasonosnu istinu podsjeća nas vrlo često Sin Božji, a sveta Crkva čini to kod svakog sprovoda i u drugim raznim prigodama. Osobito svečano daje tu opomenu na Čistu Srijedu, kad nam posipa glavu pepelom i dovikuje one riječi Božje: Sjeti se čovječe „da si prah i da ćeš se u prah pretvoriti" (Gen 3, 19).

Ali možda će sada netko reći: „Zar treba čovjeka istom podsjećati na to? Pa barem to svi znademo, da ćemo jedanput umrijeti i u zemlju se pretvoriti! O tome nitko živ na zemlji ne dvoji".

Tako je! To mi svi vrlo dobro znademo. Stoga ne bi trebalo o toj istini ni jedne riječi potrošiti. Ali, ali... Uza svu sigurnost smrti ipak mnogi od nas ne znaju, ili — kako reče jedan mudrac — ne vjeruju, da će umrijeti. Zato ih treba na to od vremena do vremena podsjećati. Evo šta o tom veli glasoviti talijanski Isusovac o. Segneri († 1694.):

Jedne nedjelje držao je on propovijed baš o toj temi. Usred propovijedi povisi glas i reče: „A sada ću vam, draga braćo i sestre, reći jednu veliku novost, koju mnogi od vas ne znaju... „Na ove se je riječi cijela crkva potpuno umirila. Svi se pretvoriše u jedno uho: „Da čujemo!"

— A ta novost, nastavi Segneri u svečanoj tišini, jesu one riječi sv. Pisma: „Određeno je ljudima jedanput umrijeti" (Hebr 9, 27). Kad su to vjernici čuli, ostadoše razočarani, što je posve naravno. Jer kakva mu je to novost! Pa barem to svi znademo! — Slavni je govornik opazio neraspoloženje slušatelja, pa nastavi:

— Ja vas, draga braćo, nisam prevario, jer sam zaista rekao novost, za koju ogromna većina ljudi ne zna. Ili recite mi po duši: zar bi se ljudi tako uporno — i rukama i nogama i zubima! — držali ove zemlje, kad bi znali, da će doskora umrijeti? Zar bi se toliko otimali i do krvi borili za novac, položaje i časti, kad bi znali, da će brzo biti prah i pepeo? Ne, ne, ne i stoput ne! Kad bi to ljudi znali, drukčije bi živjeli.

Svaki od nas, kad čuje ove riječi slavnog propovjednika, mora reći: Točno, tako je! Čovjek vrlo brzo zaboravlja, da će jednom umrijeti. Zato je potrebito, da ga sveta Crkva, po nalogu Božjem, opet i opet na to podsjeća.

Stoga poslušaj glas Božji i sjeti se često puta, da si zemlja i da ćeš se brzo u zemlju povratiti. Sv. Franjo Borgija veli: „Svaki bi se čovjek morao dvadeset i četiri puta na dan, to jest kadgod otkuca sat, sjetiti da će umrijeti. Rekao je to stoga, jer je sam na sebi iskusio, kako je korisna i spasonosna ta misao. Naime on je bio bogati i moćni španjolski vojvoda. Ali kraj odra mrtve i iznakažene ljepotice, kraljice Izabele, zaokupila ga je misao na smrt, koja mu se duboko usjekla u pamet. Ta ga je misao potpuno i konačno otrgla od ove zemlje i na koncu učinila velikim svecem († 1572.). To se isto u raznim oblicima opetuje kod svih svetaca Božjih.

Stoga i ti imaj uvijek na pameti svoje pravo ime, a to je „Prah i Pepeo" — „pa ne ćeš do vijeka sagriješiti" (Eccli 7, 40), kako veli Bog u sv. Pismu.

10. Buna tijela

1. korizmena nedjelja

Bilo je to u Americi. Neki siromašni Indijanac, inače poganin, radio je kod jednog bogatog farmera. Jednog dana zamoli on gospodara, da mu dade koju cigaru. Farmer mu dade punu kesu duhana. Sutradan donese Indijanac farmeru zlatni dukat i reče:

— Evo, to sam našao u tvom duhanu. Bogataš se tome veoma začudi i upita ga:

— A zašto ti meni vraćaš taj dukat? Ja nisam za njega uopće znao. Zato si ga mogao sasvim lijepo zadržati, jer toga nitko nikad ne bi saznao. Nato Indijanac stavi ruku na prsa i reče:

— Vidiš, ovdje u mom srcu žive nekakva dva čovjeka, jedan dobar, a drugi zao. I kad sam jučer našao ovaj dukat, onaj mi je dobri odmah prišapnuo: Idi i povrati taj novac gospodaru, jer to nije tvoje! — Kako da nije tvoje! umiješa se onaj zločesti. Pa to ti je dao gospodar! — On ti je dao samo duhan, odgovori dobri, a nije ti dao novca. — Nemoj sada tude mudrovati, razljuti se onaj zločesti. Nego lijepo razmijeni taj dukat i odmah kupi bocu dobre rakije, a od ostatka možeš proživjeti cijeli mjesec... I tako su se ta dva čovjeka cijeli dan u meni svađala. Kad sam u večer legao u postelju, oni nastaviše svoju svađu. Radi toga nisam cijele noći oka stisnuo. Stoga evo ti tvog dukata, da mogu mirno spavati...

Ovaj priprosti Indijanac opisao je zorno, upravo plastično, onu borbu u čovjeku, kad ga stigne napast, jer zaista u svakom ljudskom srcu žive dva čovjeka. Jedan ga opominje na dobro, a drugi ga bez prestanka napastuje i vuče na grijeh. Ta su dva čovjeka, kako nas uči Bog, ljudsko tijelo i njegov duh, jer evo šta veli sv. Pavao: „Tijelo želi protiv duha, a duh protiv tijela. Ovo se dvoje protivi jedno drugome“ (Gal 5, 17). Mi tu borbu zovemo napastima.

Ova je borba vrlo dobro poznata svakom čovjeku, i kršćaninu i poganinu. Stoga nam se, kad o tome razmišljamo, samo od sebe nameće pitanje: A gdje je zadnji uzrok onoj vječitoj buni tijela protiv duha? Ili da ostanemo kod Indijanca: Odakle ona dva čovjeka u ljudskom srcu? Evo, šta nas o tome uči sv. vjera.

Sve što je Bog stvorio, veli sv. Pismo, bilo je posve dobro. A tako je i moralo biti, jer je Bog izvor svake dobrote, sklada i ljepote. Zato je i čovjek bio posve dobar, kad je izašao iz njegove stvoriteljske ruke. U njemu je vladao nepomućeni sklad između tijela i duha. Duh je slušao Boga Stvoritelja, tijelo je bilo pokorno duhu, a strasti se nisu bunile proti tijelu, nego su ga pomagale u njegovim funkcijama. Zato veli sv. Pismo: „Oboje, Adam i njegova žena, bili su goli, pa ipak se nisu stidjeli“ (Gen 2, 25). Dakle bili su bezazleni kao mala djeca.

Tako je to trajalo sve do prvog grijeha. Ali čim je čovjek prekršio Božju zapovijed i pobunio se proti Bogu, odmah se je — za kaznu — i njegovo tijelo počelo buniti proti duhu i nije htjelo da ga sluša. A neuredne strasti počeše gospodariti tijelom. „Tada im se obadvoma otvoriše oči, veli sv. Pismo i oni opaziše da su goli“ (Ibid 3, 7). Nestade dakle djetinjske bezazlenosti i nevinosti. Mjesto nje nastupiše razularene požude i strasti.

Eto, ovdje je izvor svim napastima, jer odatle dolazi ona vječita buna tijela protiv duha, koju je naš Indijanac onako zorno opisao kao borbu između dobrog i zlog čovjeka.

Ali možda će sada netko reći: „Prema tome ja nisam ništa kriv napastima, koje me snalaze, jer one dolaze od naše pokvarene i grješne naravi“. Tako je! Mnogim napastima nije čovjek ništa kriv, jer i najsvetiji su ljudi bili napastovani, i to često puta veoma žestoko, kao na primjer sv. Pavao, sv. Franjo Asiški i svi ostali. Pa ipak nas uči svagdanje iskustvo, a to potvrđuje i sv. Pismo skoro na svakoj stranici, da je mnogim napastima često puta kriv sam čovjek. Evo, na primjer, šta čitamo u životopisu blaženog Gerarda Majelle († 1755.).

Jednog dana dođe k njemu neka gospođa, pa mu se potuži, da je muče velike napasti, kojima ona jedva odolijeva. Svetac upravi na nju pogled, koji prodire u dušu, i odmah joj reče: „Gospođo, zatvorite malo bolje vrata svoga srca i prestat će napasti“.

Žena se je na to veoma zbunila, jer je vidjela, da taj Božji čovjek gleda u dno srca. Naime, ona se je nemarno čuvala sumnjive simpatije prema jednom muškarcu. Mislila je, da to nije tako pogibeljno. Ali tu je bio izvor svim napastima. Jer čim je poslušala sveca i počela pomno izbjegavati grješnu prigodu, ili kako on reče, čim je „zatvorila vrata svoga srca“, napasti su odmah popustile i na koncu posve prestale.

Dakle, premda se čovjek ne može nikada podpuno osloboditi od svake napasti, jer to leži u našoj pokvarenoj naravi, ipak je često puta sam kriv napastima, jer im „otvara vrata“. A vrata su naše duše: oči, uši, jezik i ostala sjetila. Kroz njih ulazi svaka napast u naše srce. I ako čovjek otvori širom sva ta vrata, pa hoće sve vidjeti i čuti, sa svakim govoriti i sve čitati, nije nikakvo čudo, da u njegovu srcu sve vrvi od napasti.

Dakle, dužni smo bez prestanka bdjeti nad svojim sjetilima, želimo li izbjeći mnogim napastima. Stoga nas Bog ovako opominje: „Ogradi svoje uši trnjem, nemoj slušati nevaljala jezika. I ustima svojim načini vrata i prijevornice“ (Eccli 28, 28). Ali nije dosta samo bdjeti, nego treba i puno moliti, jer „bez mene, veli Bog, ne možete ništa učiniti“ (Jo 15, 15). Zato nas Spasitelj opominje: „Bdijte i molite, da ne padnete u napast“ (Marc 14, 38).

Dvije-tri uz novi Direktorij

(Nastavak)

1. — Postavljen je upit: „Dne 8. siječnja, na blagdan sv. Obitelji, da li je kod pjevane Mise trebalo dodati komemoraciju nedjelje, kad dekret kaže *in Missis in cantu... nulla admittitur commemoratio?*“ — Odgovor: Ali isti dekret malo prije veli: *Commemorationes nunquam omittendae... sunt: a) de quavis dominica* etc. Trebalo je dakle i u pjevanoj Misi komemorirati nedjelju, kao što će to trebati i 24. lipnja, 1. srpnja, 7. i 28. listopada. Kroz korizmu u pjevanim Misama de festo (pa i 19. ožujka) treba komemorirati feriju i tome slično. No osim toga od 26. do 31. prosinca treba i u pjevanim Misama komemorirati božićnu osminu, 25. prosinca kod druge Mise sv. Anastaziju, 2. i 12. ožujka dodati molitvu za Papu, 21. listopada molitvu za širenje vjere, pred izloženim Svetotajstvom molitvu de SSmo, te napokon (ako je takav slučaj) kolektu, koja je imperata pro re gravi. Izostavljaju se dakle komemoracije de fest duplici minore et majore (pače i II. classis), de festo simplici, de feria communi, de feria Rogationum (prije Spasova), de vigilia communi i dakako imperata communis.

2. — *Oratio* (ili collecta) *imperata* još uvijek uznemiruje duh nekih naših čitatelja, osobito zbog odgovora SZO ad X: *Collectae ab Ordinario simpliciter imperatae omittuntur, quando orationes, una cum collectis, numerum ternarium attigerint.* Oni kao da tu nazrijevaju neku pogodbenu irealnu rečenicu: kad bi imperata s ostalim molitvama sačinjavala broj tri, onda bi se ona morala izostaviti (i tako bi ostale samo dvije molitve). — Međutim nema tu nikakove irealnosti. Pravilo je posve realno i prilično jasno. Treba imati u vidu, da se riječi *oratio, collecta* uzimaju nekad u strožem a nekad u širem smislu. Ovdje riječ *oratio* označuje molitvu dana i event. komemoracije (kao u oficiju), zato plural *orationes;* riječ *collecta* označuje molitvu ili molitve (zato opet plural) izvan oficija, kao što su molitva za Papu na njegovu godišnjicu, collecta de SSmo. i dr. Ako je dakle već rečena jedna oracija i dvije kolekte (plural) ili dvije oracije (plural) i jedna kolekta, izostavlja se imperata (simpliciter ili communis, o kojoj je ovdje govor). No Ordinarij može propisati i dvije imperate: u tom slučaju, ako su već dvije druge molitve propisane (n. pr. 3. veljače ili 2. ožujka), izostavlja se druga imperata. Dosad je u takovom slučaju trebalo moliti obadvije imperate.

3. — Pitanje: Koliko oracija pripada svagdanjoj tihoj Misi za pokojne? — Odgovor: Za te Mise pravilo glasi *dici p o s s u n t tres orationes,* kod svih drugih unica oratio. Prema tome je jasno, da je slobodno po uviđavnosti uzeti jednu ili tri oracije. Ostaje još otvoreno pitanje, da li je slobodno uzeti samo dvije (numerus par!) — dekret nije potpuno jasan a ni pristupačni auktori nisu posve odlučni; negativno rješenje izgleda vjerojatnije. Svakako ostaje na snazi rubrika: kad ima više oracija, posljednja je uvijek oratio *Fidelium.*

4 — Jedan čitatelj nije načistu, zašto dne 18. siječnja nema kod Mise *Credo.* — Odgovaramo: Od prijašnje norme novi dekret odstupa u ovim točkama: *Credo* se moli na sve svetkovine I. classis (dakle i na sv. Ivana Krst.) — a ne moli se na svetkovine sv. Anđela, sporedne blagdane sv. Apostola, na dan sv. Marije Magd., te dakako na dane dokinutih osmina. K tomu, ako je blagdan, kome po sebi pripada Credo, samo komemoriran u Misi, koja po sebi nema Credo, ne uzima se Credo (n. pr. 23. velj., i dakako u ferijalnim Misama 7., 12., 23. ož., koje ni prije nisu imale Credo, jer su ritus simplicis). Teoretski govoreći Credo se moli na 77 nepomičnih blagdana i 73 pomična blagdana uključivši ovamo

sve nedjelje. Osim toga uzima se Credo u svečanim pjevanim zavjetnim Misama, a ne moli se u tihim Misama ad instar solemnium, kao što su tihe Mise na prvi petak ili prvu subotu.

5. — S raznih strana iznesene su sumnje u pogledu *Prefacije* na pr. na dan 16. siječnja. — Dekret odgovara: *Praefatio dicitur quae cuique Missae propria est; qua deficiente, dicitur Praefatio de tempore, secus communis*. Ni prijašnje rubrike ni novi dekret ne prave izrijekom distinkciju između Praef. stricte propria i late propria (appropriata). No dosad se faktično primjenjivala i Praef. appropriata, kojoj odsada više nema mjesta. Zato se Praef. Apostolorum uzima na dane Apostola, ali ne na dane apostolskih nasljednika t. j. sv. Papa (5., 11., 16. sij., 12. ož. i t. d.). Zato se Praef. de Nativitate ne uzima na Tijelovo i na Preobraženje (jer nije stricte propria). Dapače i u nedjelju 24. lipnja i 18. stud. ne uzima se Praef. Trinit. nego communis.

***

Dne 7. siječnja u Vesp. dakako imalo je biti *cm. Dom.*

Dne 13. sij. ne treba *2. Vs* nego naprosto *Vs ut in . . .*, budući da taj blagdan uopće nema prvih Vespera, prema tome ni drugih, već samo jedne jedine.

Dne 1., 24. velj. i t. d. *Vs de seq fs* znači ne samo Vs de seq festo nego ujedno *ritu festivo.*

Dne 22. velj. S druge strane i iz novog izvora stigla je informacija, da se *oratione insepaparabiles* (sv. Petra i sv. Pavla) i s obzirom na imperatu imaju smatrati kao jedna: treba dakle dodati imperatu.

Dne 23. velj. (Đakovč. bisk.) treba da bude: cm feriae et S Petri Dam., t. j. najprije cm feriae a zatim cm festi occurr., jer izgleda, da to također znače riječi *praecedentia absoluta* tit. III., nr. 2. dekreta. — Str. 13. treba bolje stilizirati: Vel priv lib: Off et Ms de fer cum 2 commem — Ms vero potest dici etiam de S Petro Dam cum 2 commem et Credo.

VIJESTI

Vjesnik i pretplatnici. — *Jedni ga upropašćuju,* jer još uvijek 209 pretplatnika nije uplatilo svoju pretplatu.

Drugi ga pomažu: Preč. gosp. Dr. Emanuel Krajnović, dekan i župnik iz Letnice šalje 1.200 Dinara kao višak, koji namjenjuje kao pretplatu za dvojicu nemarnih pretplatnika, „jer sam čitao u Vjesniku, da ih ima dosta“.

Jedni ga hvale: Preč. g. Ivan Suić piše: „Čim sam pročitao Vašu temu: „S druge strane goblena“, rekoh: „Ovo je ono, što trebam i meni i mojim vjernicima odgovara!“ ... Vaš „Vjesnik“ tako mi se sviđa, da sam već sastavio registar sviju tema ...“ Preč. g. Teodor Gruber piše: „Sa zasebno rijetkom duševnom nasladom čitao sam u toj svojoj eremitsko-kartuzijskoj samoći ovogodišnji „Vjesnik“.

Preč. g. Ivan Camplin piše: „ . . . Potem sam vzel v roke januarsko številko Vašega „Vjesnika“ in prečital „Novogodišnjo fantazijo“: nekaj takega sem iskal!“ . . .

Drugi se nadaju: Jedan svećenik splitske biskupije piše: „Vi novac tražite veći, a mi materijal bolji, jer su mi se u Ljubljani ovog ljeta veoma bijedno izražavali o Vašem listu, da im izgleda kulturni ljudi ne surađuju. Meni izgleda da se stvar popravlja i da ćemo biti zadovoljniji . . .“ Zahvaljujemo vlč. gospodinu za nadu, koju nam daje za popravak, i pretpostavljamo, da barem autora članaka „O svetoj liturgiji“ ne ubraja među nekulturne ljude.

Primamo nove pretplatnike, ali ih molimo, da odmah u cijelosti, ili barem djelomično, pošalju i pretplatu, koja iznosi din. 600.— Za bogoslove, kao i u prošloj godini.

Nakana Apostolata molitve za mjesec *veljaču* je, da se ljudi uzdržavaju od neumjerenog uživanja opojnih pića i drugih opojnih droga. *Misijska:* za Crkvu u Vietnamu.

Ožujak: 1. Za opće i posebne nakane Svetog Oca. — 2. Misije u Africi, koje graniče s muslimanskim zemljama.

Travanj: 1. Da svećenici i vjernici pravo sude o zvanju i o svećeničkom i redovničkom dostojanstvu. — 2. Da poraste broj misionara u Koreji.

Svibanj: 1. Da spoznaja Marijina kraljevstva doprinese jedinstvu naroda. — 2. Da štovanje Blažene Djevice Marije nevjernike privuče k pravoj vjeri.

Vlasništvo i naklada Biskupskog ordinarijata u Đakovu — Glavni i odgovorni urednik: Dr Zvonimir Marković — Uredništvo i uprava Đakovo, Strossmayerov trg 6. — Pretplata godišnje 600 Din. — Broj čekovnog računa 573-T-86 — Tisak Obrtnog poduzeća Đakovo·